

ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ В ДЕРЖАВНОМУ МЕХАНІЗМІ ЗАПОБІГАННЯ ОРГАНІЗОВАНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ

THE PROSECUTOR'S OFFICE OF UKRAINE IN THE STATE PREVENTION MECHANISM ORGANIZED CRIME

Єспринцев П.С., к.ю.н., доцент

Криворізького навчально-наукового інституту,
проректор

Донецького державного університету внутрішніх справ – директор

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9790-9565>

У статті зазначено, що кримінологічна діяльність прокуратури – це організований, систематичний нагляд за станом законності органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень, виконанням кримінальних покарань та постпенітенціарного впливу на осіб звільнених з місць позбавлення та обмеження волі, а також за станом злочинності у суспільстві й соціальних групах, рівнем злочинних проявів, детермінантами, особою злочинця та заходами запобігання, з метою їх оцінки й підвищення ефективності контролю за злочинністю й прогнозуванням криміногенної ситуації.

Встановлено, що така діяльність прокуратури полягає в кримінологічній концепції загальносоціального і спеціально-кримінологічного запобігання у поєднанні з визначеними законом функціями прокуратури та їх компетенцією. При здійсненні загальносоціального запобігання організованої злочинності варто зосереджувати зусилля на здійсненні заходів правового, організаційно-управлінського й виховного характеру. Що стосується спеціально-кримінологічного виглядає перспективність нагляду за додержанням і виконанням законів насамперед у діяльності органів, які провадять оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, а також в процесі нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень, виконанням кримінальних покарань та постпенітенціарного впливу на осіб звільнених з місць позбавлення та обмеження волі. У рамках таких заходів запропоновано прийняття змін та доповнень до низки нормативно-правових актів, що регулюють діяльність прокурора з усунення причин та умов кримінальних правопорушень.

Важливе наукове і практичне значення має з'ясування співвідношення наглядової й запобіжної функцій прокуратури, їх ролі й місця в реалізації завдань запобігання організованої злочинності, особливо в сучасних умовах, а також визначення шляхів реформування органів прокуратури. Не можна заперечувати того факту, що функції нагляду й запобігання певною мірою збігаються, і боротьба зі злочинністю та іншими правопорушеннями вирішується засобами й методами усіх функцій прокуратури. Тому є підстави стверджувати, що першочергове значення в плані запобігання організованої злочинності має наглядова діяльність органів прокуратури. У процесі здійснення нагляду за додержанням і застосуванням законів (загальний нагляд) у поле зору прокурора потрапляють різноманітні за змістом, формами прояви, механізмами дій та інші криміногенні фактори, на які прокурор відповідним чином реагує.

Ключові слова: організована злочинність, прокуратура, запобігання, контроль, нагляд, координація.

The article states that the criminological activity of the prosecutor's office is an organized, systematic supervision of the state of legality by bodies that carry out operative and investigative activities, pre-trial investigation, supervision of compliance with laws in the execution of court decisions, execution of criminal punishments and post-penitentiary influence on persons released from prisons and restriction of will, as well as by the state of crime in society and social groups, the level of criminal manifestations, determinants, the person of the criminal, and prevention measures, with the aim of evaluating them and improving the effectiveness of crime control and forecasting the criminogenic situation.

It has been established that this activity of the prosecutor's office consists in the criminological concept of general social and special criminological prevention in combination with the legally defined functions of the prosecutor's office and their competence. When implementing general social prevention of organized crime, efforts should be focused on the implementation of measures of a legal, organizational, administrative and educational nature. As for the special criminological field, the perspective of supervision over the observance and execution of laws appears primarily in the activities of bodies that conduct investigative and investigative activities, pre-trial investigation, as well as in the process of supervision over observance of laws in the execution of court decisions, the execution of criminal punishments and the post-penitentiary influence on released persons from places of imprisonment and restriction of liberty. As part of such measures, it is proposed to adopt changes and additions to a number of normative legal acts regulating the activity of the prosecutor to eliminate the causes and conditions of criminal offenses.

Of great scientific and practical importance is the clarification of the relationship between the supervisory and preventive functions of the prosecutor's office, their role and place in the implementation of the tasks of preventing organized crime, especially in modern conditions, as well as determining the ways of reforming the prosecutor's office. It cannot be denied that the functions of supervision and prevention overlap to some extent, and the fight against crime and other offenses is solved by the means and methods of all the functions of the prosecutor's office. Therefore, there are reasons to claim that the supervisory activity of prosecutor's offices is of primary importance in terms of preventing organized crime. In the process of supervision of the observance and application of laws (general supervision), the prosecutor's field of view comes into view of various criminogenic factors in terms of content, forms of manifestation, mechanisms of action and other criminogenic factors, to which the prosecutor reacts accordingly.

Key words: organized crime, prosecutor's office, prevention, control, supervision, coordination.

У ст. 3 Конституції України проголошено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1]. Тому, виникає потреба в активній боротьбі зі злочинністю в умовах сьогодення та удосконаленні системи запобігання кримінальним правопорушенням, у своєчасному виявленні та усуненні їх причин й умов.

Посідаючи особливе місце в системі охорони права, прокуратура покликана відіграти провідну роль у докорінному поліпшенні використання антикриміногенного потенціалу правоохоронних органів, діяльність яких щодо

запобігання кримінальним правопорушенням вона координує. Не виключення стала й боротьба з організованою злочинністю (ОЗ).

На сьогодні у чинному Законі України «Про прокуратуру» (2014 р.) [2] вилучено спеціальну норму щодо діяльності прокуратури як суб'єкта запобігання кримінальним правопорушенням. Тому існує нагальна потреба відтворення системи запобігання ОЗ як неодмінної умови зниження гостроти кримінальної ситуації в країні в умовах воєнних дій та надзвичайного стану.

Як слушно зауважує В. Синчук, в Україні, на жаль, спостерігається тенденція до послаблення ефективності виконання функцій базовими інститутами державного

регулювання, які в більшості випадків неспроможні оперативно та якісно протидіяти сучасним загрозам і викликам в умовах загострення військово-політичної обстановки, орієнтуючись на досягнення тактичних і нехтуючи стратегічними цілями, що зумовлює суттєве зниження довіри громадськості до влади й посилює кризові явища в суспільстві. Тому забезпечення соціально-політичної стабільності в державі та її сталого розвитку вимагає якнайшвидшого проведення адміністративної та правоохоронної реформ, у тому числі в системі органів прокуратури [3, с. 28].

З перших днів незалежності України вітчизняна прокуратура користується посиленою увагою як з боку державних органів, так і різноманітних політичних сил. У першу чергу мова йде про Закон України «Про прокуратуру» від 5 листопада 1991 р., що став першим нормативним актом, яким визначені завдання, функції та повноваження даного державного органу. При цьому необхідно зауважити, що на сучасному етапі розвитку української держави прокуратура України функціонує як прокуратура змішаного типу, для якої функція обвинувачення та функція нагляду за виконанням і дотриманням законів були до тепер пріоритетними і рівнозначними, позаяк у новій редакції Закону України «Про прокуратуру» [2], ці функції видозмінилися та набули дещо іншого характеру.

Відповідно до ст. 2 Закону «Про прокуратуру» на прокуратуру покладаються такі функції:

- 1) підтримання державного обвинувачення в суді;
- 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених цим Законом та главою 12 розділу III Цивільного процесуального кодексу України;
- 3) нагляд за додержанням законів органами, що проводять оперативно-розшукову діяльність (ОРД), дізнання, досудове слідство;
- 4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян [2].

При цьому в п. 1 розділу XIII «Перехідні положення» цього Закону зазначено, що прокуратура виконує функцію нагляду за додержанням прав і свобод людини і громадянина, додержанням законів з цих питань органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами виключно у формі представництва інтересів громадянина або держави в суді.

Водночас, відповідно до вимог ст. 121 Конституції України, прокуратура України становить єдину систему, на яку покладаються: 1) підтримання державного обвинувачення в суді; 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених судом; 3) нагляд за додержанням законів органами, які проводять ОРД, дізнання, досудове слідство; 4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян; 5) нагляд за додержанням прав і свобод людини і громадянина, додержанням законів з цих питань органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами [1].

Як бачимо, норми Закону України «Про прокуратуру» не повною мірою кореспондують з відповідними нормами Конституції України, ігноруючи при цьому закріплений у ній принцип верховенства права.

Виходячи із змісту визначених в законі функцій, слід констатувати, що на прокуратуру України покладається обов'язок здійснювати заходи, спрямовані на запобігання злочинності, й організованій зокрема.

Водночас, останніми роками мають місце намагання дискредитувати і піддати обструкції органи прокуратури, відвертою стає діяльність, спрямована на підірив ідеології запобігання злочинам в державі взагалі. Абсурдність цих

звинувачень, очевидна. Вони зумовлені певною мірою й тим, що спеціальну норму щодо діяльності прокуратури як суб'єкта запобігання та протидії злочинності в чинному Законі України «Про прокуратуру» вилучено [4, с. 164].

Однак, це не означає, що правових підстав для такої діяльності не існує. Запобігання кримінальним правопорушенням здійснюється органами прокуратури в межах кожної із виконуваних ними функцій. Фактично вся діяльність органів прокуратури пронизана запобіжним змістом, і обов'язок виявляти причини й умови вчинення злочинів притаманний усім без винятку напрямам прокурорського нагляду [5, с. 14–15]. Але наявність такої норми все-таки, на нашу думку, значно підняла б престиж органів прокуратури як одного із провідних суб'єктів запобігання кримінальним правопорушенням.

Кримінологічна діяльність прокуратури реалізується прокурорами у кількох напрямках: 1) нагляд за додержанням законів органами, які проводять ОРД, дізнання, досудове слідство; 2) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян; 3) підтримання державного обвинувачення в суді; 4) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом; 5) координація діяльності правоохоронних органів з питань протидії злочинності та корупції; 6) проведення кримінологічного аналізу.

Поза сферою кримінального судочинства прокурори, окрім цього, зобов'язані: а) сприяти профілактичній діяльності громадськості, б) роз'яснювати положення чинного кримінального закону, в) здійснювати співробітництво з відповідними установами інших держав та міжнародними організаціями у сфері запобігання злочинності, г) інформувати громадськість про стан законності та заходи щодо її зміцнення [6, с. 154–155].

При цьому, незважаючи на те, що згідно зі ст. 2 Закону України «Про прокуратуру» її запобіжна функція окремо не виділена, фактично вона притаманна всім напрямкам наглядової діяльності в межах повноважень прокуратури і другорядною вважатися не може. Але недостатня законодавча її визначеність дає привід для різноманітних тверджень щодо того, що прокуратура не повинна займатися запобіжною діяльністю, для пропозицій по обмеженню її функцій і повноважень, передачі їх іншим державним органам, по суттєвому реформуванню органів прокуратури за взірцем її структурної й функціональної побудови в зарубіжних країнах. У цьому зв'язку особливого звучання набуває (як це передбачено у п. 9 розд. XV Перехідних положень Конституції України) позбавлення її загальнонаглядової функції, яка найбільшою мірою, як свідчить практика, спрямована на запобігання кримінальним протиправним проявам [7].

Таке становище зумовлено ще й тим, що теоретично функція запобігання кримінальним правопорушенням, маючи важливий концептуальний характер і різноаспектне практичне значення, належить до найменш досліджених проблем організації й діяльності прокурорської системи. У чисельних публікаціях функції прокуратури зводяться лише до прокурорського нагляду за додержанням і правильним застосуванням законів, що й становить головну соціально-правову сутність її діяльності. Для аргументації своєї позиції науковці посиляються на ч. 2 ст. 2 Закону України «Про прокуратуру», за якою на прокуратуру не може покладатися виконання функцій, не передбачених Конституцією України і цим Законом. Таке догматичне тлумачення цього положення й пояснює необхідність ретельнішого дослідження функцій прокуратури.

М. В. Косюта вважає, що поклавши на прокурорів обов'язок перевіряти законність актів владних структур незалежно від повідомлень про порушення законів, Генеральний прокурор України вирішив питання, яке вимагає

законодавчого врегулювання. В Законі про прокуратуру потрібно в принципі передбачити можливість систематичного проведення таких перевірок, а в наказі Генерального прокурора можна встановити перелік органів, яких це стосується, і періодичність перевірок. Думається, що проведення щоквартальних перевірок законності актів всіх місцевих органів виконавчої влади і місцевого самоврядування не відповідає реальним можливостям прокуратури, але цілком можливо у ці строки перевіряти законність розпоряджень голів держадміністрацій, рішень обласних і районних рад [8; 9].

Наглядові повноваження прокурор може застосовувати в кожній галузі нагляду, наприклад: проведення перевірок; виклик посадових осіб, громадян і одержання від них усних чи письмових пояснень з приводу порушень законів; уживання заходів щодо забезпечення у встановленому порядку відшкодування матеріальних збитків, заподіяних порушеннями законів; притягнення правопорушників до відповідальності тощо. Названі повноваження є загальними для реалізації всіх функцій прокуратури. З огляду на цю обставину вони справедливо іменуються наскрізними, оскільки реалізуються у всіх видах прокурорської діяльності [10; 11].

Відносно поєднання зусиль органів прокуратури, інших правоохоронних та контролюючих органів видається ефективним з метою виявлення криміногенних факторів, що сприяють діяльності організованих злочинних угруповань ширше використовувати такий засіб, як витребування інформації про стан законності та заходи щодо її забезпечення. У першу чергу це стосується органів позавідомчого контролю і є складовою частиною інформаційного забезпечення прокурорського нагляду. Одержання інформації про стан законності та заходи щодо її забезпечення здійснюється прокурором шляхом витребування систематизованих відомостей про поширеність правопорушень, їх характер та заходи, що вживаються органами влади, управління, позавідомчого нагляду і контролю, посадовими особами для боротьби з ними [12–14]. Крім того перспективним видається звертання прокурорів з вимогами про проведення перевірок і ревізій, що стосуються нагляду за додержанням і застосуванням законів. Зауважимо, що вимоги прокурора про проведення перевірок і ревізій, адресовані відповідним органам контролю, повинні бути конкретними. Це означає, що прокурору слід коротко викласти суть інформації, яка свідчить про можливі порушення закону, і сформулювати питання, які, на його думку, слід з'ясувати у ході перевірки. Ще одним важливим напрямом є *взаємний обмін інформацією, налагодження такого обміну* відомостями, що являють взаємний інтерес може і повинно бути використане для розширення бази оперативної інформації.

Головними напрямками діяльності прокуратури у запобіганні ОЗ є:

реалізація запобіжних функцій прокуратури в процесі проведення ОРД;

реалізація запобіжних функцій прокуратури в процесі досудового розслідування та судового кримінального провадження;

реалізація запобіжних функцій прокуратури в процесі нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень, виконанням кримінальних покарань та поступового впливу на осіб звільнених з місць позбавлення та обмеження волі.

Повноваження прокурора з виявлення порушень законів реалізуються в процесі перевірок [15].

Змістом наглядових правовідносин в сфері ОРД є сукупність прав і обов'язків їхніх об'єктів. При цьому незалежно від того, хто виступає носієм названих прав і обов'язків, останні реалізуються в структурі прокурорсько-наглядових відносин в об'єктивно властивих їм взаємозв'язку та взаємозалежності. У сфері нагляду за додержанням законів

органами, які проводять ОРД, ці права прокурора, спрямовані на: 1) виявлення порушень закону, причин цих порушень і умов, що сприяли їх учиненню; 2) усунення порушень закону й причин та умов, що їм сприяють; 3) притягнення винних осіб до відповідальності.

З наведеного випливає, що повноваження прокурора – це закріплені в законі його права й обов'язки, здійснювані в процесі наглядової діяльності у сфері ОРД у їхньому взаємозв'язку і взаємозалежності [16, с. 14].

Виходячи із зазначеного та вимог Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [17], можна стверджувати, що предметом прокурорської перевірки вищезазначених рішень мають бути дані, що переконливо відзеркалюють: а) наявність достатньої інформації, одержаної в установленому законом порядку, що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів і засобів; б) відповідність застосування оперативно-розшукових заходів ступеню суспільної небезпечності протиправних посягань – виключно з метою запобігання злочинам; обґрунтованість неможливості отримання відомостей про злочин, що готується, та осіб, які до нього причетні, в інший спосіб; в) обґрунтування можливості отримання під час проведення оперативно-розшукових заходів відомостей, які самостійно або в сукупності з іншими матеріалами можуть мати суттєве значення для з'ясування обставин злочинної діяльності; г) обґрунтування строків проведення оперативно-розшукових заходів.

Найважливіше значення при здійсненні нагляду за усуненням криміногенних факторів має законність і своєчасність початку досудового розслідування. У кримінальному процесі криміногенні фактори поділяються на дві групи:

1) пов'язані з особою, яка вчинила кримінальне правопорушення (наприклад, недоліки сімейного виховання або виховної роботи тощо);

2) ті, які існують незалежно від особи, яка вчинила кримінальне правопорушення (наприклад, неналежний облік матеріальних цінностей, недогляд у охороні тощо).

Так, О. М. Бандурка та Л. М. Давиденко вважають, що вся наглядова діяльність прокуратури, як у межах кримінального провадження, так і поза його межами, спрямована на виявлення й усунення порушень закону. Крім цього, зазначена діяльність, на їх думку, має ще й спеціально-кримінологічний аспект, спрямований на попередження кримінальних правопорушень, – кримінальний нагляд [18, с. 249]. Заперечуючи таку позицію, Т. В. Корнякова переконана, що запобіжна діяльність прокуратури знаходить відображення при реалізації як усіх функцій прокуратури в цілому, так і при реалізації кожної її функції, зокрема, тобто запобігання злочинам – це комбінована функція даного органу [19, с. 70]. Не погоджуючись з таким підходом, В. М. Юрчишин доводить, що, якщо всі конституційні та інші функції прокурора в певній мірі характеризуються наявністю профілактичного (запобіжного) аспекту в їх реалізації, то подібна властивість притаманна функціям більшості державних органів різних гілок влади. Це їх обов'язкова складова, яка не носить самостійного характеру. Виходячи з цього, зазначений науковець переконує, що створювати на базі обов'язкових властивостей, характерних багатьом функціям, методом комбінування, самостійну запобіжну функцію, не можна, позаяк функція – це окремий самостійний напрямок діяльності, який має свої цілі, завдання, нормативну основу, а не є лише властивістю якоїсь іншої функції [13, с. 214].

Якщо виходити із зазначених теоретико-методологічних підходів, то слід визнати, що запобігання ОЗ, яку здійснює прокуратура у формі координаційної діяльності правоохоронних органів, також по змісту передбачає вчинення таких дій, що мають пряме відношення до запобігання кримінальним правопорушенням.

Сутність координації правоохоронних органів із запобігання ОЗ полягає в забезпеченні їх злагоджених

дій в інтересах досягнення спільної мети – ефективного захисту суспільства та його громадян від ОЗ.

Завданнями координації є:

розробка та впровадження у діяльність правоохоронних органів та органів прокуратури пріоритетів кримінально-правової політики, сучасних підходів до запобігання ОЗ;

визначення основних напрямів та проблем у правозастосовній і правоохоронній діяльності щодо запобігання ОЗ на основі аналізу її структури, динаміки та прогнозування тенденцій, підготовка пропозицій щодо шляхів вирішення відповідних проблем із метою сприяння у виконанні завдань кримінального провадження;

розробка, узгодження і реалізація спільних заходів, спрямованих на запобігання, виявлення, припинення та розслідування кримінальних правопорушень вчинених організованими групами та злочинними організаціями, причин та умов, які сприяли їх вчиненню;

підготовка пропозицій щодо вдосконалення законодавства щодо запобігання ОЗ.

Координація може здійснюватися також в інших формах: проведення спільних нарад з керівництвом правоохоронних та інших державних органів; створення міжвідомчих робочих груп; здійснення спільних виїздів у регіони для проведення узгоджених дій, перевірок і надання допомоги правоохоронним органам у запобіганні ОЗ; обмін аналітичною інформацією з питань запобігання ОЗ, проведення спільних аналітичних досліджень; розробка спільних наказів, а також підготовка листів інформаційного характеру і документів організаційного та методичного спрямування; розробка і забезпечення виконання спільних планів із запобігання, виявлення та припинення кримінальних правопорушень вчинених ОЗ, усунення причин та умов, які сприяли їх вчиненню; взаємне використання можливостей з підготовки і навчання кадрів, організація та проведення спільних тренінгів, семінарів, конференцій та інших заходів із метою підвищення кваліфікації працівників органів прокуратури та правоохоронних органів; розробка пропозицій з питань удосконалення системи кримінальної юстиції та правового регулювання у сфері протидії злочинності; ініціювання проведення наукових досліджень щодо запобігання ОЗ.

Якщо узагальнити приведену вище й іншу аргументацію щодо визначення змісту запобіжної діяльності прокуратури, то можна зробити й такий висновок: для приведення її до нормативно-визначених засад функціо-

нування даного державного органу, мова про які ведеться в п. 14 ст. 92 Конституції України, та ст. 4 Закону України «Про прокуратуру», необхідно ст. 36 «Прокурор» КПК України доповнити частиною сьомою наступного змісту: «Здійснюючи процесуальне керівництво за досудовим розслідуванням, прокурор зобов'язаний виявляти причини і умови, що сприяють вчиненню конкретного злочину, а також вправі доручати слідчому та органам досудового розслідування проведення слідчих (розшукових) та негласних (розшукових) дій, спрямованих на виконання даного завдання. Отримані результати прокурор оформляє відповідним процесуальним рішенням, яке долучається до матеріалів кримінального провадження та використовується при підтриманні державного обвинувачення в суді».

Водночас, виходячи з вищевикладеного та ст. 131 Конституції України в якій на прокуратуру покладається виконання визначених функцій, пропонуємо у Законі України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» [20] ст. 26 викласти у такій редакції: «Стаття 26. Прокурорський нагляд.

1. Прокурорський нагляд у сфері боротьби з організованою злочинністю здійснюється Генеральним прокурором і підпорядкованими йому прокурорами.

2. Прокурори, які здійснюють нагляд у сфері боротьби з організованою злочинністю, виконують функції та реалізують повноваження, передбачені Конституцією України та Законом України «Про прокуратуру».

Таким чином, ОЗ суттєво впливає на формування кримінального менталітету населення й виступає головним каталізатором усєї кримінальної ситуації в країні. Усе це вимагає від органів прокуратури більш активно здійснювати заходи, спрямовані на запобігання організованій злочинності, постійно аналізувати її стан та особливості проявів. Кримінологічна діяльність прокуратури – це організований, систематичний нагляд за станом законності органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень, виконанням кримінальних покарань та постпенітенціарного впливу на осіб звільнених з місць позбавлення та обмеження волі, а також за станом злочинності у суспільстві й соціальних групах, рівнем злочинних проявів, детермінантами, особою злочинця та заходами запобігання, з метою їх оцінки й підвищення ефективності контролю за злочинністю й прогнозуванням криміногенної ситуації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України: Закон від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1697-VII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
3. Синчук В. Особливості реалізації завдань та функцій органів прокуратури в умовах посилення загроз національній безпеці України. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2014. № 4. С. 28.
4. Супруненко Д. О. Прокуратура у системі суб'єктів запобігання злочинам. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2016. № 7 (55). С. 160–169.
5. Мірошніченко С. С. Головні напрямки діяльності органів прокуратури України з попередження організованої злочинності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право». Харків, 2007. 21 с.
6. Проблеми протидії злочинності : підручник / О. Г. Кальман, І. М. Козьяков, В. М. Куц та ін. ; за ред. проф. О. Г. Кальмана. Харків : ТОВ «Новасофт», 2010. 351 с.
7. Мірошніченко С. С. Запобігання злочинності – одна із функцій органів прокуратури. *Проблеми законності*. 2005. Вип. 75. С. 158–161.
8. Косюта М. В. Проблеми та шляхи розвитку прокуратури України в умовах побудови демократичної правової держави : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.10. Харків, 2002. 233 с.
9. Косюта М. В. Прокуратура України: навч. посіб. Одеса: Юридична література, 2007. 312 с.
10. Мірошніченко С. С. Діяльність прокуратури з попередження організованої злочинності : монографія. Київ : Ін Юре, 2008. 212 с.
11. Рогатюк І. В. Процесуальна діяльність прокурора на стадії досудового розслідування : монографія. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. 544 с.
12. Юрчишин В. М. Кримінологічна функція прокурора у досудовому провадженні. *Юридична Україна*. 2012. № 8. С. 96–102.
13. Юрчишин В. М. Процесуальні функції прокурора у досудовій стадії кримінального провадження: призначення, система : навч. посіб. Чернівці: «Техно-друк», 2014. 276 с.
14. Юрчишин В. М. Функції прокурора у досудовому розслідуванні: теорія і практика : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність». Запоріжжя, 2015. 36 с.

15. Про організацію діяльності прокурорів з протидії порушенням прав людини у правоохоронній та пенітенціарній сферах : наказ Генерального прокурора України від 29 груд. 2021 р. № 400. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0400905-21#n125>
16. Серета Г. П. Теоретичні аспекти прокурорського нагляду за додержанням законів при здійсненні оперативно-розшукової діяльності. *Вісник Академії прокуратури України*. 2014. № 1. С. 5–15.
17. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135–XII. *Верховна Рада України*. URL: : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>
18. Бандурка А. М. Давиденко Л. М. Преступность в Украине: причины и противодействие : монография. Харьков : Основа, 2003. 368 с.
19. Корнякова Т. В. Щодо основних напрямів реалізації кримінологічної запобіжної функції органів прокуратури у природоохоронній діяльності. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2011. Вип. 21. С. 69–78.
20. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон від 30 черв. 1993 р. № 3341-XII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12>